

LO TEATRO CATALA

**REDACCIO
Y ADMINISTRACIÓ**
Carrer Diputació
125.-2.º.-3.º

**PERIÓDICH SETMANAL
INDEPENDENT,**
DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS
Destinat principalment á fomentar lo progrés é interessos del Teatro de Catalunya

SUCURSAL
PERA
CARTAS Y AVISOS
Unió, 5, 3.er, 2.º

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. 1'00 pesseta trimestre.
Fora. 1'50 » » »
Artistes estrangers, 25 pessetas l' any

ULTRAMAR

Semestre. 7 pessetas
Un any.. 12 » » »

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent.. 10 céntims
Id. atrassat. 15 » » »

La Instrucció primaria y l' Catalanisme

III y ÚLTIM

Una vegada demostrats los perjudicis que porta als fills de Catalunya aqueixa ensenyansa exclusivament castellana, cal preguntar: lo catalanisme que tant y tant ha cantat la perduda llibertat de Catalunya ab armoniosos versos y encampanats discursos; aquest catalanisme que ab sos desacerts y extravagancies ha malmés la idea; aquest catalanisme que encara pretén ser la representació de las forsas vivas del país, ¿ha fet res pera minvar los esmentats perjudicis?

No: la host catalanista no's vol convèncer de la inutilitat de sos propòsits; no vol créuer que pera una torre, es indispensable la base, y la base de la torre de la idea, es la comprensió dels que la professan, y la comprensió que no ha estat inculcada en la llengua del bressol, es débil y deficient.

No vajan á créuer ara que nosaltres, portats de nostre desitj de que'l catalá fos l'idioma oficial en nostras escolas de instrucció primaria, anem á demanarho ab crits y soroll com farian certs catalanistas.

Nosaltres ja sabem que'ls pobles, las rassas, las generacions, moren y s'enfonsan, y que de en mitj de sas runas y cendras, bróllan novas generacions y rassas y pobles que s'enfonsarán algún dia.

Cada un de aqueixos pobles, generacions y rassas formarán en la historia de la humanitat individualitat propia, ab sas notas características, marxant sempre envers del progrés y de la perfecció, objecte innegable del destí del home.

Tornar enrera en lo camí de la vida es impossible; volguer fer retrocedir la humanitat en sa carrera, seria irrealisable.

Deixemnos, donchs, de plorar nostras lleys perdudas, nostres furs trencats, nostras colonias seqüestradas: la Patria no necessita poetas plorangers, anyoradissos y menys de somniadors, sino homes de cor y de geni que comensin la obra de redenció per ahont cal comensarla, per la base, pe'l fonament.

¿Es realisable en algún modo la ensenyansa catalana en las escolas de instrucció primaria?

Nó, si jutjem l'estat actual de Catalunya y d'Espanya.

¿Qué es lo que podém recabar del govern de Madrid?

La llibertat de ensenyar nostre idioma á las generacions que comensan á petxar lo temple del saber, mal sigui á tall de assignatura de adorno; y aixó es fàcil alcanstarho, ab lo qual comensaríam á cobrar lo rédit de nostra llegítima.

Aquesta fóra la palanca de que parlábam en nostre primer article, y aquesta es la única, la sola que de moment podem obtenir, y seria'l forat obert al mur del centralisme, per ahont introduhirnos á recobrar un á un nostres drets.

Fem que s'ensenyi'l catalá en totas las escolas; fem que'l nen al abandonar los estudis l'posseheixi perfectament, y la evolució's farà per ella mateixa, que la evolució es lley innegable de la naturalesa.

No basta que la idea regionalista's concreti á Catalunya; pera alcanstar fruits de ella, es precis ferla simpática á totas las demás regions de la Iberia que, febles y pobres, ploran com nosaltres la opresió que las assola y las esclafa.

Lo jorn que en totas las regions de Espanya s'comprengui be'l sentiment regionalista, la obra que tractem de comensar estarà llesta.

Lo jorn que'l catalanisme siga idea universalment coneguda á Catalunya, farem brollar dels comicis candidats dignes y mereixedors de las nobles investiduras de pares de la patria, candidats que fent sentir sa veu potentia en mitj del bullici de la Cort, desptararán en tots los cors nostras ideas, portantnos á la felís situació de reanirnos á despit de Castilla y proclamar, pesi á qui pesi, caigui qui caigui, lo govern que mes apropòsit estiga segons las aspiracions de totas las regions d'Espanya avuy humilladas y captivas.

Y acabem nostra tasca per ara, repetint lo que al comensar diguérem.

Lo fonament sólít sobre'l que descansan las conviccions dels homes es la instrucció: ella nudreix son esperit durant sa infantesa, y entorn d'ella giran tots los actes privats y públichs de sa vida d'home y ciutadà.

A. LLIMONER.

Demostracions

Amigos en el nombre
Se encuentran muchos;
Mas de los verdaderos
Casi ninguno.
Fuerte desgracia
Es vivir no sabiendo
Con quien se trata!
(D' autor anònim)

Ab la publicació de la carta que mes avall transcribim donarem fi á nostra tasca, puig creyem que nostres lectors s' haurán format just y cabal judici de lo que és, representa y ahont vá la tan renombrada Associació, assombro de propis y estranys, segons diu lo senyor tesorero de la mateixa. Ahont va ja'ns ho ha demostrat: en tres mesos ha donat dos concerts. Tots dos de pesseta y quatre.

La carta del senyor Salvat té molta miga, ja que finjint una amistat que no sentia, com ne doná probas ab sos actes ultimament portats á cap, fón l' únich, confident en qui deposita, sens meréixerla, la confiança nostre company de redacció.

Sols debem dir que 'l firmant de la carta que mes avall copiarem, lo Sr. Salvat, als pochs dias d' haverla enviat á son destinatari, y trobantse aquést ausent de Barcelona, com ho proba la mateixa epístola, doná sa firma per un vot de censura per' aquell que no podia refutar los sofismas y falsos arguments aduhits contra séu pe'ls senyors de la passada Junta que no podían concebir que un individu de la mateixa tragués á la llum del sol certs comptes que no s' havían pagat haventse presentat al cobro á son degut temps.

Las paraulas subratlladas pe' l mateix autor nos dirán qui és lo senyor Salvat y lo que li agrada ferir impunement á aquells que cauhen baix sa grapa jesuítica, posantse á salvo, al mateix temps, de las conseqüencias de sa no gens correcta manera d' obrar.

«Barcelona 4 Agosto 1891.

«Sr. D. Modesto Vidal.—TARADELL.

«Muy apreciado señor y amigo: Con muchísimo gusto he leído su carta del 28 del pasado mes, y le agradezco en sumo grado la distinción de que me hace objeto contándome entre sus buenos amigos. No menor es el afecto que le profesa el que suscribe y en esta ocasión muy grata para él se lo reitera con el alma. Veo que el recuerdo de la Asociación nuestra (ó de Rodríguez) (1), no le deja ni en la soledad de esos valles y montañas; pues, muy, al contrario, acaba Vd. de confirmar su opinión respecto al porvenir de ella, con muy justas y acertadas apreciaciones. Pero lo peor del caso es que todo el *absoluto poder* que desde la presidencia de la Asociación musical ha desplegado Rodríguez Alcántara, *criticando* más bien que juzgando á los *maestros* (2) que en su carta cita

(1) Lo senyor Salvat confessa que la Associació es del perinclit compositor musical Rodríguez. En aquell temps era lo senyor Salvat secretari según; ara continúa sentne ¡Ah, formalitat!

(2) ¿No es vritat que aquell senyor Salvat ha posat la paraula justa que mereix lo critich de «La Renaixensa»? Donchs bueno: la critica que féu lo senyor Rodríguez lo dia á que's refereix lo firmant de la carta, respecté als mestres, no á sas obras, consisti en dir que'n Pedrell no sabia ni la successió dels acords; que en Candi era més dur que la taula que pera celebrar las juntas deixaba'l conserje; que en Sanchez Gavañach, que en Martínez Imbert, que'n Balart, mestre respetat y respetable per sa edat y per sas valiosas obras, eran aixó, alló... lo que'ls lectors poden figurarse quant á espatllas del interessat s'enrahona, sens pensar que dintre 'ls individuos de la Junta hi havia qui té en alta honra ésser deixeble de un dels citats.

usted y hasta excluyendo de los programas sus obras, lo propio harán (bien sensible por el triste porvenir) los enumerados maestros compositores siempre que en situación análoga, de su voto dependa la ejecución de obras nuevas ú originales de sus compañeros de arte (1)

Esto, salvo algún caso excepcional que puede quizá verse si como ya se indicó y trató en la noche del banquete, el señor Arteaga, uno de los más dignos é ilustrados (2) profesores y que en cuestión de arte no distingue personalidades, aceptase el cargo que decididamente abandona el *amigo* de Vd., Rodríguez. (3)

Por lo demás, la poca ó ninguna armonía que entre músicos reina aquí, de antiguo es sabido, y hasta que el arte de que tratamos no tenga su indispensable apoyo y formal protección á favor de todos en general,—protección y opoyo que sólo el poder oficial puede otorgar como viene haciendo con las demás artes—existirán en mayor ó menor grado estas camarillas (4) que únicamente redundan en beneficio de unos cuantos; pero que nunca tampoco podrán alcanzar una perfección en sus manifestaciones de vida, ó sea en sus conciertos, ni serán jamás una prueba verdadera del progreso musical en Cataluña (5), ya por la manifiesta enemistad y apatía de los más, ya por los escasísimos medios con que V. sabe muy bien pueden contar.

Pero asunto es éste más de su competencia que mía y basta por hoy, que difícilmente y con trabajo saldría de tales profundidades.

Nada de nuevo ni suceso notable en música tengo para manifestarle desde su partida. El banquete en celebración del cuarto año de la Asociación Musical de Barcelona, tuvo lugar el día prefijado y á él asistieron los dos presidentes, (6) el excelente y discretísimo Sr. Arteaga, el *respetable* (7) Sr. Minguell

Que s'armá una verdadera pelotera entre'l deixeble del mestre Candi y'l que d'una manera indigna difamaba noms que éli més que ningú té que respectar, inútil es dirho. Y allí tingué que sentirse lo savi Rodríguez com nostre company Vidal li deya *burro* y que estaba disposat á probarli devant de tribunal competent. Lo senyor Rodríguez ni contestá ni aceptá la oferta. Lo senyor Salvat, sent deixeble (aixís ho diu) del senyor Pedrell, aguanta ab tota la passivitat del món las intempestivas paraulas que á son mestre's dirigian. ¿Es que tenia pór de enrahonar ab l'amo de la Associació?

(1) També aqui deixa véurer lo firmant de la carta la justicia ab que's obraba per la organizació dels concerts. Aixó es fer retratos tamaño natural.

(2) Res havem de dir respecte sa dignitat: alla éll. Pero de ilustrat, musicalment parlant, permétins lo senyor Salvat ho posem en dupte, dupte nascut per las paraulas del mateix digne professor. Una nit y en un puesto que no volem citar, sentirem com lo senyor Arteaga deya (pari atenció, senyor exprofesor de las cátedras del Liceo, no va *inconscientment* aixó) que no comprenia perque'ls tractats d'armonia musical prohibian dos quintas seguidas.

¿Qui aixó d u, demostra, possehir no ilustració, sino educació musical? Si aixís ho créu lo senyor Salvat y ho créu de bona fé, ab sentiment tindrem que dir que'l féyam mes bon deixeble del mestre Pedrell.

(3) S'ha vist. En aquell temps ocupaba la presidencia; ara es vocal de la Junta. Y com que la Associació está tant plena d'artistas músichs, l'amich Rodríguez dirijeix los concerts. ¡Diriji un dia'l senyor Cussó!

(4) A confessió de part relevació de proba. Ja ho veuhen los senyors sócis: lo secretari según de la actual Junta diu que existeixen camarillas dintre la Associació.

(5) Aixó ja ho havem dit també nosaltres: La Associació no representa rés ni á ningú. Perdoni'l senyor Roig; nosaltres, com lo senyor Salvat, no creyem que la obra del senyor Masriera sigui l'admiració de propis y estranys.

(6) ¿Que tál, senyor Arteaga? Vosté, ¿ja era president quatre ó ciach mesos ántes del 27 Diciembre del 91? Aixís ho diu lo senyor Salvat.

(7) Posem las planas de nostra setmanari á la disposició del senyor Salvat pera que'ns digui'l motiu de subratllá la paraula *respetable* referintse al senyor Minguell

y entre otros que no fueran de la Junta, los Sres. Pellicer y Romani. De los que forman parte de aquella, á más de V. faltaron los amigos Roig, Perez y Cussó.

De lo que se habló durante, ó mejor dicho, después de la comida, excepto la proposición que anteriormente cité de que el señor Arteaga aceptase la presidencia en el próximo año, nada hubo digno de especial mención y que en su mayor parte no hubiese sido repetido mil veces ya en las Juntas, por los incansables *hablador* (1) y *orador* señores Rodriguez y Minquell respectivamente.

Deseándole muy divertida y provechosa estancia en esa población, se repite de V. amigo muy atento y sincero.—*Juan Salvat*.

P. D. Aguado el próximo número de *Lo Teatro Catalá* para leer el valiente ataque de nuestro amigo Armando de la Florida.—J. S.»

Ab aquesta carta han vist nostres lectors de quina manera tracta als companys de Junta y quin judici ha format dels fins que informen la Associació, lo qui impera dintre la mateixa, y'ls resultats pràctichs que's poden esperar.

R. SANTACLARA.

Estrenos catalans

Romea.—*Barba-Roja*, drama trágich en tres actes y en vers, original de D. FREDERICH SOLER.

Aquest estreno que regularment finirá la série dels que aquest any nos ha donat lo teatro catalá instalat en Romea, fou un aconeximent literari, com ho demostra la lluhidíssima concurrencia qu' assistí á aplaudir al primer y mes fecond dels nostres poetas dramátichs.

Ab un plé á vessar, donchs, y ansiós lo públich (perqué quant un autor de la talla de D. Frederich Soler estrena un obra lo públich está ansiós, puig que una cayguda á la seva altura sería fatal), s' alsá 'l teló y desde las primeras escenas ja 's va véurer la expectíssima má del autor de *Las joyas de la Roser*.

L' argument de *Barba-roja* es bonich y molt donat á conflictes dramátichs de primera forsa; y si bé neix tot d'una mentida ideada pe 'ls Comptes d'Arlés capítius de Barba-roja y es, per tant, molt debil la base sobre que l' argument descansa, sab lo Sr. Soler tréuren partit, y escriu sobre ella tres actes dels que hi há un primer ben portat y un segon magnífich, y si'l tercer á nosaltres no 'ns satisfá, ni creyém que satisfassi del tot al públich, no es degut á que siga defectuós, sino que suposem que l' autor s' ha encarinat tal volta ab un final que molt poch l' esperan.

Pero apesar d' aixó, l'obra en si val. Lo fondo, molt ben tractat, interessa desseguida al espectador. De la forma, setne autor D. Frederich Soler casi no es necessari parlarne. Bellíssima com la de todas las obras sevas, hi ha tiradas de versos ahont s' hi lluheixen los senyors Riutort y Borrás. Per cert qu' aquest últim, desempenyant lo protagonista, resulta lo seu paper un xiquet desairat, puig lo primer tē molta mes part en l' acció.

(1) Si, 'l senyor Vidal digué *burro* á n'Rodriguez, lo senyor Salvat li diu *arrayre*. Creyem que'l senyor Salvat devant de tribunal competent surtiria victoriós.

Y es llástima, porque 'l senyor Borrás, actor con-ciensut y estudiós, treu gran partit, fa una verdadera creació del personatge que desempnya, sense recórrer al sistema de recitar versos á tall de caball desbocat y ab finals epiléptichs.

Lo final del tercer acte si qu' es llástima que no acabi ab mes pau. Lo públich creu—puig sembla que l' autor tot lo darrer acte vinga preparantho—que 'l Compte y la compesa Regina, ajudats per Osman que 'ls ho promet, fugen y 's posan en salvo, protegint sa fugida la compesa mare que será la victima expiatoria pera 'l furor del pirata berberisch, al véurers burlat. Mes al contemplar lo final d' olegarlos á tots dos Barba-roja, 'l públich queda sorprés y un si no es desilusionat. Així ho vejérem la nit del estreno, recullint impressions entre 'ls grupos d' es-pectadors.

Per lo demés, *Barba-roja* té caràcters ben sustinguts, com lo de *Gamot*, bravament desempnyat pe 'l senyor Martí, artista meritíssim y lo de *Osmán* que també es de bastant relleu.

La presentació escénica, molt ben estudiada: hi há una decoració pintada pe'l senyor Moragas que fa efecte.

La interpretació es molt bona superior; lo Sr. Borrás, en nostre concepte, es qui s' endú la palma. Lo senyor Riutort diu ab molt vigor y digidat son paper y en alguns moments está inspirat. Dels demés, citarem las senyoras Clemente (Pilar y Adela). Munner y Galí. Entre 'ls actors los senyors Martí, Santolaria y Bals.

No acabarem sense fer constar qu'algú, y fins algun cólega local, ha dit que'l tipo de *Barba-roja* té certa semblansa ab l'*Otelo*, de Shakespeare; y com aixó no es just, en defensa de la veritat aquesta redacció en altre número tractará d'aquet punt.

Per acabar avuy, copiem un dels parlaments del protagonista:

Oh! Estava escrit: los tigres, las panteras
deixar de devorar ni un sol punt poden;
lo cel las feu per ço, y, si volen d' erba
alimentar sos fills, crudels los matan.

Així ab mi ha passat. Mentres com tigre
he devorat tot quant entorn meu veyá,
ma vida ha estat lo cel promés per Mahoma;
mes, tant bon punt he usat perdó y clemencia
y noble dignitat y amor sens mida
d' aquell que enlayra al cor y regenera,
m' han venut, m' han trahit, m' han romput cinichs
del cor todas las fibras ab disfressa
d' un rostre d' angel, qu' era sols un diable.
Y ara ja... ¿que 'm proposo? ¿que m' espera?

Buyt mon cor del amor, que me l' umplia,
en mitj la soletat horrenda y negra
que miro á mon entorn, com d'una tomba
que no se 'n troba 'l limit per lo inmensa,
porto dins de mon cós ja morta l' ánima
com sepulcre vivent que 'l mon passeja.

Oh! Ni plorar sols puch! Demano llágrimas
y la vergonya al cor me las asseca.

Demano riure y veig que no 's pot riure
davant l' altar volcat de tot quant era
ma religió, ma fé, y fins ma esperança.

Oh! Aquesta gúmia! No! No! May! Ell y ella
vius al món restarian, y en ma tomba,
del meu, ab son amor, farian befa.

Oh! No! No 'm puch matar! Aquí hi há onadas
pera poguer, si vull, negarme en ellas;
murs aquí de rocám, pera rebátrehi
lo cráni qu' ara lo cervell me prempsa,
y estrellantshi rabiós, tornarse engrunas;
mes no: viuria ell, viuria ella,

restarian amants, de gelosia torbantme lo repós, fins sent jo cendra que d'ells gelosa's tornaria pólvora arborant com volcà la tomba méva, y, al contrari ha de ser; ells morts, ells óssos que donguin al fossar ápat per hienas, y després, per tothom saqueitx y ruina y foch y mórt y terratrema horrenda. La humanitat no 'm vol á mi per monstre? Donchs jo, lo monstre, la destrueixo á n' ella!

Aquesta es nostra opinió imparcial per lo que toca á la última producció de D. Frederich Soler.—R.

Novetats.—*Los senyors de paper*, drama dels Srs. POMPEYO GENER y RUIZ CONTRERAS—*Las bodas de 'n Cirilo*, saynete de D. EMILI VILANOVA.

Los senyors de paper.—Val la pena de plorar.

Sigué l'estreno de aquesta obra un fracás ab honra. Los autors poden exclamar, parodiant á Francisco I després de la batalla de Pavia:—Tot s' ha perdut, menos l'honor.

Y aquí ahont diu l'honor, llegeixis lo bon nom que en las lletras tenen alcansat sos autors D. Pompeyo Gener y l' senyor Ruiz Contreras, celebrat escriptor de casa l' primer y distingit crítich de fora casa l' segón.

Los senyors de paper es una obra de controversia. Imaginin que un apóstol socialista s' encarnés en la persona d' un galán jove de comedia, y convertís la escena en tribuna de propaganda, pero propaganda que convens, y tindrán lo fi de la obra dels senyors Gener y Ruiz Contreras. Baix aquest punt de vista, es induptable que si 'ls autors han volgut convertir «la escola de las costums» en escola de propaganda política, en part ho han lograt. Mes com qu' aixó es exposat; com al convertir la esceno en club s' ha de contar ab que 'l públich no hi entra de françh, com á n' aquestos últims, d' aquí que encara que *Los senyors de paper*, pe'ls defectes que mes avall citarem no hagues fracassat, una bona part del públich, lo del pati, s' hauria retret d' assistir á la seva representació, puig creyentse comfrare hauria prés caudela. En cambi, 'l públich de las galerias,—lo gran públich, com li diuhen—hauria prés l' obra com mel en brescas y per la seva part creyem que no s' hauria perdut.

L' argument d' *Los senyors de paper* dintre del realisme, es convencional. En lo protagonista, algú hi ha vist la personificació d' un dels autors. Mes, á pesar d' aixó, estém convensuts de que lo que li passa á n' aquell no li sucseix á ningú en la vida real; será, si 's vol, un cas aislat; mes no una regla general.

Deixant ara apart las tendencias d' aquest personatge y dels demés, que nosaltres trobém bonas per mes que molts las trobarán dolentas, eutrem de plé á enumerar los defectes y las bellas del drama. Té *Los senyors de paper* un acte primer acceptable, un acte segon casi perfecte y un acte tercer desgraciat. L' interés que comensa á ser progressiu al principi, va creixent creixent fins qu' arriba á ser culminant en lo final del segón acte. Després, contra lo que tothom esperaba, s' esgarria una mica la acció y vé 'l final que no v' cilém en tatxar d' impropí. Entenemnos; impropí, donant lo que tothom creu, no lo que 'ls autors voldrian posar, puig tot lo públich pensa (salvo contadíssimas excepcions) que la protagonista se 'n

va de passeig. Després resulta també qu' aquell final, donada la molta conexió que té ab la obra *Consuelo* y fins las expressions de la protagonista ab lo tant famós ¡*Que espantosa soledad!* no sorprén absolutament á ningú.

Aixó en quant al fondo: per lo que respecta á la forma, no falta qui trobá altament crúas algunas paraulas; mes aquest defecte que creyem será degut als bons desitjos dels autors envers la forsa expressiva que demana lo drama naturalista, no 'l trobém de primera magnitut.

Los caràcters en general están ben sostinguts, y sobre tot nos agrada lo del apóstol socialista Dionís, qu' es desempenyat pe' l senyor Parrenyo. Aquest, los senyors Tutau y Fuentes, junt ab las senyoras Mena y Galcerán, treballaren ab una gran dossis de bona voluntat, digna de millor éxit.

Las bodas de 'n Cirilo.—La literatura dramática catalana está d' enhorabona. No es possible explicar ab quant goig vegérem lo passat divendres, l' aconeximent teatral que tingué lloch en lo teatro que parlem. Y creguin que no n' hi havia pera menos.

Se tractaba tant mateix de la iniciació en l' art dramàtic, de un de'ls nostres millors prosistas. Res de Pin y Soler, que en nostre concepte no farà may rés en lo teatro pe' l seu temperament massa minuciós, que sempre lo farà cáurer en vulgaritats per mes que en determinadas y contadíssimas ocasions s' enlayri arrán dels núvols. Res d' aixó; s' tractaba del articulista sabros y cultisim, del inventor de hipérboles plenas de gracia y humor. Pero humor de bon género, d' aquell que fa espurnejar 'ls ulls y desllorigar las barras. En una paranla; s' tractaba de la solemne aparició en lo teatro del ingenió *hidalgo* D. Emili Vilanova.

Las bodas de 'n Cirilo, un bellissim article publicat fa quatre anys en «La Esquella de la Torratxa» y posat després en *solfas* ó siga en escenas y acotacions, fou l' obra que 'ns presenta l' autor de *Plorant y rient* perquè se l' hi donès la alternativa, y alló va ser una especie de castell de fochs artificials de riallas. Figúrinse un pirotécnic que colocat en la escena, s' entretingués en tirar manats de cohets á tots los espectadors y qu' aquets cohets sempre dessin en lo blanch y que 'l blanch ó siga l' espectador, en lloch de recargolarse de dolor se recargolés de tant riurer, y que tots los personatjes de *Las bodas de 'n Cirilo* tots fóssin pirotécnicos, y tindrán una idea aproximada de la obreta en qüestió.

Además, figúrinse qu' aquet castell artificial de xistes, tingués un' altra condició sumament apreciable, y es que tots sense excepció, siguin de bona ley y vágin perfectament enlassats per una prosa justa y natural, y pensarán ab mi que l' autor de tantas cosas bonas té de dedicarse més al teatro, puig que li reclaman, además del profit material ó siga sa propia conveniencia, los seus contemporanis, magnetisats per l' atracció dels seus xistes; la literatura catalana, y tot Catalunya en pés quant coneixerá la seva primera obra escénica.

Las bodas de 'n Cirilo representan lo matrimoni de dos pobrets; acompanyats al lloch del sacrifici per uns quants companys en glorias y fatigas, y 'ls tipos que jugan la acció son clavats, arrencats de qualsevol cantonada de nostres carrers. Son verdaderament treballadors catalans. Lo qui 's prengui la molestia de corre'ls barris obrers, trobará desseguida *Diputats*, *Pedassets* y *Galans* y ni li faltaran *Cirilos* ni *Layetas* per poch que s' empenyi en buscarlos.

Respecte á la interpretació, fón acabadíssima; tots 'ls actors que hi prengueren part compliren com á bous, especialment lo senyor Tutau que era 'l beneficiat.

En resúm: *Las bodas de 'n Cirilo* las marcarem ab pedra blava en la literatura catalana, y per finir aquesta crítica incoherent feta á vola pluma, se 'ns ocorre preguntar:

—Y vostés senyors, Oller y Pons y Massaveu, ¿qué fan parats?—R.

Revista Teatral

Circo Barcelonés.—Per la companyia de sarsuela que hi actúa, hi vejérem la obra que porta per títol *Marina*, en la que s'hi lluhiren molt la senyoreta Fernandez y 'l Sr. Segura; lo tenor Sr. Barella sols nos agradá en la surtida. La *troupe* mimica posá en escena la pantomina en 7 quadros *Don Juan*, qu' es un *Tenorio* disfressat: ab tot, sigué excentada ha tota propietat y ab notable desemenyo.—R.

Eldorado.—Ab lo títol de *Los vecinos del 2.º*, va estrenarse la setmana última una bonica comedieta original dels Srs. Jackson Veyan y Felip Perez, en la que lo Sr. Cerbón y la Srta. Leocadia Alba, presentan uns quants tipus distints. L' obreta es de lo mes ben escrit que en lo seu género hem vist, y á pesar d' aquesta circumstancia que es de primera magnitud, no creyem que per aixó tinga l' éxit de *Los Aparecidos*, y es que 'ls autors de *Los vecinos del 2.º*, han fet una segona part de *La casa de campo*, *Niña Pancha* y altrás obras del mateix estil, y en lo teatro mes que en altra part, *nunca segundas partes fueron buenas*. La música no traspasa 'ls límits de una cosa regular.—R.

Secció del Pirotécnic

Després de la natural desilusió que ha causat á quants esperaban algo dels *soi disant* catalanistas lo fracás de la Assamblea de Manresa, conforta l' ànima y fa esperar ab fé 'l porvenir, l' exemple qu' una societat composta de jovent, com lo Foment Catalanista, dona ab verdader entusiasme per nostra causa.

Dita associació vé discutint las bases de la Constitució catalana que surtí d' aquella Assamblea y fa la llam sobre las mateixas, que fins avuy los que no llegiam *La Renaixensa* casi bé no coneixian.

Lrs conferencies son pfblicas; tenen lloch tots los dissapte á las 9 del vespre en lo carrer de 'n Lladó, 6, 1.ª y recomanem á tots los qu' estimin las cosas de nostra patria no deixin d' assistirhi.

Al menys lo Foment Catalanista dintre 'ls seus medis d' acció treballa; al menys en sos salons, que ni son estucats ni encatífats, s' hi nota activitat y entusiasme,

A tu t' ho dich, Foment; enteneuho vosaltres, Lliga y Centre catalá.

Llejeixo en «El Diluvio»:

«Se ofrece un joven á 15 días vista para mozo de almacen»

Y pregunto: —¿Es potser 'l tal jove una lletra de cambi?

La Tomasa en un *repick* en que aixis com de passada crítica á La Renaixensa per si, parlant d' eleccions,

en lloch de dir *mesa* diria *taula*, diu que en la secció 8.ª, nou interventors van deixar de votar al candidat del seu gust, y afegeix que á aquestos interventors potser la camisa no 'ls arribaba á la pell de pó.

Y també pregunto: ¿sabria dirme «La Tomasa» quina classe de pell es la pell de pó?

Y acabo preguntant: ¿no val mes fer alguna errada de caixa, que fer erradas gramaticals?

Parlemne mes de periódichs, ó millor dit de diaris; perque ara'm refereixo á «La Renaixensa» que perteneix, per las edicions que publica, al número dels que surten cada dia, encara que siga dels que té menos crédito.

Lo que equival á dir que está desacreditat.

Probantho aixis desde'l moment que diu en sas propias planas que 'ls mateixos que hi escriuen pagan los gestos.

Aixis ho veyem en un párrafo de dit diari, copiat, comentat y bromejat ab acert per «La Esquella de la torratxa».

¡Y jo que'm creya que era 'l diari mes llegit en tot Catalunya!

Sobretot desde que hi ha correspondencias fetas ab pauta.

¡Quin desengany!

Respecte al drama *Los senyors de paper*, diu «El Diluvio» qu' es una obra que sembla una bromada y «La Publicidad» afirma qu' es notable.

Lliguin aquets dos extrems.

Pera ferho casi no hi ha mes que un medi, qu' es partir la diferencia.

¡Companys, ni tanto ni tan poco!

S' han complert las profecias, Ja han protestat á Madrid de la tragedia *Judit de Welph*; ja han mort á son autor Sr. Guimerá.

Aquella prensa fa referencia, al parlarne, á lo dit per aquet en la Assamblea de Manresa.

¿Veu aquet gran catalanista com tenia rahó lo senyor P. de R. al dir l' anterior setmana en son article, que 'l catalanisme de las flamants Bases de Constitució era un catalanisme de per riurer y que inspiraria antipatías entre las regions?

Lo senyor Guimerá pot ben dir que en lo pecat ha portat la penitencia.

LO POLVORISTA.

Repertori de Fora

DESDE ESTELLA

No estranyi, amich Director, lo meu silenci, ocasionat pe 'l dejuni forsós que en las principals poblacions he tingut que fer á falta de espectacles.

¿De qué podría parlarhi? ¿Del *Jai Alai* de S. Sebastian? ¿de la corrida de toros de Pamplona? ¿de la professó d' aquesta vila? Ja veu que no son espectacles agnets, propis de LO TEATRO CATALA (y perdonin los lectores si poso la professó al costat de la festa taurina.)

Lo día de Pasqua 's doná aquí una funció teatral per aficionats de la localitat, inaugurant aixis un bonich teatro que la societat «Círculo Estellés» ha construhit per medi de accions.

Posaren en escena *El señor Gobernador y Nadie se muere...* obras en que 'lsa ficionats feren tots los posibles oer quedar bé y *no digo nada más*.

Tinch noticia de que actua á Soria una companyia de sarsuela y á Saragossa la notable companyia de D. Emilio Mario. D' abluas daré compte.

CRISTÓFOL LLEGANYA.

Vilanova 25 Abril

Las obretas *Los Baturros*, ¡Eh, á la plaza! *El gorro frigio*, *El señor Luis el Tumbón* y *Los aparecidos*, se varen posar ahir en escena en lo teatro Principal.

De la primera pot dirse que's hi va distingir, notablement la senyoreta Simó en lo paper de Perica, y en ell va demostrar una vegada més qu' es una artista excelent pe'l género cómic.

Lo senyor Gavilanes va secundarla molt vé.

¡Eh á la plaza! vol semblar una revista crítica, y tots los actors y aficionados estigueren tan desacertats, que ni un aplauso obtingueren; gracias al final que's va presentar una decoració deguda al pinzell del jove senyor Sugranyes representant una llunyana plassa de toros, hi va ver aplausos.

En *El gorro frigio* 's varen lluhir notablement lo senyor Gavilanes en lo paper de *Orejas* y'l senyor Emili Rumiá.

El senyor Luis el Tumbón va donar lloch á riallas entre 'ls executants ya altras peripecias produhidas per las barallas entre municipals y gent del poble y l dispers de professó.

Per fi, *Los aparecidos*, va obtenir un desempenyo regular.—R. N.

Moncada, 20 Abril

Durant las festas de Pasqua vam tenir lo gust d' assistir, galantment invitats, á la societat, «La Flora» que ab motiu de la festa major d' aquet poble, va donar alguns balls en la espayosa y magnifica sala del Café d' Espanya, la qual estava adornada ab luxo, é iluminada ab pofusió de llums, presentant un aspecte per demés sorprendent.

Una concurrencia numerosa y distingida va assistir tots los días, abundanthi las aixeridas y graciosas noyas que ab gran delit y al compás d' una bona orquesta de Tarrassa voltaban lo saló, animantlo en gran manera, y donantli extraordinaria brillantó.

Nosaltres vam quedar contentíssims, sobre tot de la amabilitat y franquesa del President y de la molta lleugeresa de las simpáticas balladoras.—J. FELIU.

Sans 25 Abril

Molt senyor meu: Lo passat diumenge's despedí la companyia que haix la direcció del primer actor D. Francisco Tressols ha vingut actuant llarga temporada en lo teatro de «La Familiar Obrera.»

Crech útil fer constar que tant la dama senyora Muntal, com los Srs. Tressols, Guardia, Garcia, Capdevila y l' actor cómic Sr. Romani, han sigut objecte de calarosos aplausos per part de la concurrencia que ni una sola vegada ha deixat de omplir local.

També sembla farà nna brillant campanya (á jutjar per lo comensament) en lo teatro de la Societat «El Porvenir», una companyia de vers, dirigida pe'l entés primer actor D. Lorgi Planas, de la qual forma part, la molt aplaudida primera actriu D.ª Mercés Abella, y l' actor cómic D. Ricardo Rodó.—J. A. R.

Reunions Particulars

FOMENT CATALANISTA.—Pot quedar satisfeta la Junta organizadora, per lo escullit del programa que varen presentar l'última vetlla en honor de Sant Jordi. En dita festa, prengueren part las senyoretas Girbé, Sala y Arquér, junt ab los senyors Flós, Olivella, Martí, Balil, Rius, Sastre, Fustar, Vallés, Mansans, Siurana, Diaz, Marin, Juliá, Molas, Fuster, Gibert, Casademunt y altres de que en aquet moment no recordém lo nom. Tots dongueren brillo á la festa, qui llegint poesias, qui mostrant son saber en lo piano y acordeón, deixant tots mes que satisfeta á la distingida concurrencia que omplia'l local.—E. M.

PICIO ADAN Y C.^a.—Ab regular desempenyo se posaren diumenge últim las duas celebradas comedias *Sense argument* y *L'amor es cego*, sobressurtint la senyoreta Virgili y 'ls senyors Virgili, Dominguez y Ros.—E. M.

CIRCOL MERCANTIL FAMILIAR.—Ab motiu de tenir lloch lo benefici del jove F. Borrás, se posá en escena lo preciós drama *Mar y Cel* que tingué una interpretació esmeradíssima. Lo senyor Llorens fou qui estava encarregat del difícil paper de *Said* fentne una verdadera creació. Ja en números passats férem elogi d'aquet artista (que artista es, puig es de la fusta dels actors.)

Surtiren bastant ayrosos del paper de que s'havian encarregat, la senyora Bolea y en especial los senyors Badona y Molet, arrodonint lo conjunt los senyors Osero, Llapera, Casanovas, Toll, Cona y Jané.—E. M.

CLARIS.—A la funció que á benefici de don Enrich Molist se doná l'últim dissapte en aquesta societat, á pesar de anar dedicada á la mateixa y á «La Luz del Porvenir», y d'haverse anunciat las obras *La rondalla del infern* y *Toros de puntas*, la concurrencia va ser bastant escassa, lo qual proba'l poch companyerisme regnant en tals centros. Lo desempenyo de la primera, que estigué á cárrech de las senyoras Muntal, Roca y Uguas y dels senyors Molist, Bové (T), Castelló, Bars, March, Fábregas, Torras y Pons, si bé tingué moments felissos deguts als estorsos de la senyora Muntal y'l senyor Molist, no pot menos que calificarse de desgraciad.

Referent á la segona.....—A. R.

LA X (Gracia).—Com si diguessim *la incógnita*, pero, repeteixo, no's tracta d'anarquistas. Nada menos que's posá en escena'l drama *Lo Bordet*, prenenthi part la senyoreta Anguera, la senyora de Bonet y'ls senyors Sanchez, Foz, Bachs, Ciurana, Molinas, Bonet, Mora y Cervera, resultant un desempenyo bastant enrahonat donada l'estructura difícil de la obra.—A. R.

LOPE DE VEGA.—També va anar bé la funció que's doná en aquesta societat, composta de las produccions *Conflicto entre dos deberes* y *Cap y cua*. La primera va anar á cárrech de las senyoretas Rodriguez y Guar y'ls senyors Mercader (pare y fill), Sanz, Roig y Carbonell. En la pessa hi estigueren bastant bé las senyoras Pou y Juliá y'l senyor Roig. Molta concurrencia.—A. R.

LUZ DEL PORVENIR.—Lo passat diumenge se posaren en escena las produccions *La Teta gallinaire*, *Matalas-callandu* y *El maestro de obra prima*, las

quals sembla que divertiren al numerós públich. ¡Lástima que no tinguéssim un assiento desde ahont poguermos convénser millor del bon desempeñyo de ditas obras!—A. R.

LA LIRA GRACIENSE.—¡Quin goig feya aquell gran saló en la tarde del diumenge! Plé de gom á gom, abundanthi las caras bonicas... ¡no ho se si había de fer goig! Y tot ¿perqué? Senzillament, lo senyor Frederich Fuentes, fill del conegut actor del mateix nom, donaba l seu benefici (encara que'l benefici positiu va quedar per ell.)

Se representaren los juguets *Mala sombra* y *Lo primer dia*, que sigueren molt ben desempeñats, esperantse ab impaciencia la sarsuela *El Monaguillo*, que surti bastant ajustada, suprimintse lo coro d' homes. La senyoreta Casao en lo protagonista se'n va emportar la palma, acompanyantla molt be'ls senyors Aynaud, Fuentes, Verano y un coro de senyoretas *comme il faut*.—J. A.

CAMPOAMOR, (Gracia).—La última funció que s'ha donat en aquesta societat ha sigut lo drama *Flor de un dia* que desempeñaren ab molta bona fé la senyoreta Garzón y'ls senyors Barberán, Oliveras, Arias, Traveria, Cussó y Vilá.

Després, lo imprescindible ball.

FOMENT PROTECTOR.—Per la funció de diumenge últim, la companyia d'aquesta societat, escullí las produccions catalanas *La bolva d'or* y la *Cartilaginotalgia*, que valgueren aplausos á tots los que hi pregueren part.

TERTULIA SERRA, (Sant Gervasi).—Devant de una concurrencia numerosa, lo passat diumenge á la tarde doná sa funció reglamentaria.

Després de *Caerse de un nido*, se posá en escena lo jugueta *A pel y á repel*, que desempeñaren ab molta naturalitat la senyoreta I. M. y'ls senyors Figueras, Besses, Baca, Ortiza y nen Serra.

Per últim, la sarsuela *Niña Pancha*, ahont ne surtiren molt airoas las senyoretas G. M. y C. H., junt ab lo senyor Buyosa, que van ferse aplaudir ab gust.

Acabá aquesta funció ab lo ball corresponent.—J. A.

FOMENT RECREATIU.—Lo diumenje passat posaren en escena en dita societat *Sense argument* y *Término medio*, quals obras obtingueren justos aplausos de la concurrencia que omplia'l local.

ALMOGÁVAR.—La obra posada en escena en escena diumenje en dita societat fou *La paz del hogar*, prenenthi part los Srs. Costa, Rius, Padrós, Ribera, Sampa, Mas, y la Sra. Rodriguez, cumplint bé tots son comés.

LA CATALANA.—Hi feren diumenje últim las sarsueletas *Carracuca* y *Toros de puntas*: son desempeñyo fou regular, mes en aquesta que en la primera.

BERENGUER.—Molt escullida y distreta resultá la funció donada últimament en aquesta favorescuda societat.

Lo noy de las camas tortas, á cárrech de la Sra. Paz y dels Srs. Clavé, Pujol, Ferrer, Andreu y Riera, no deixá res que desitjar, com tampoch las produccions *Caerse de un nido*, *La botifarra de la llibertat*, y *Las píldoras de Holloway*.—J. A.

Certamen teatral catalanista

JURAT.

Examinadas las obras rebudas, en sessió de letxa d'avuy ha sigut donat lo següent fallo ab arreglo á las bases de la convocatoria:

Premi de 250 pesetas y diploma d'honor, al autor de la comedia en 3 actes, titulada: *La triple aliansa*.

Premi de 100 pessetas y diploma d'honor, al autor de la pessa en un acte, titulada: *Digali barret digali sombrero*.

A mes lo Jurat fa menció honorífica del drama en tres actes, *Elas de foch*, y dels monólechs *Vengança!* y *Un home sol*.

Lo dictámen se publicará la setmana entrant.

Barcelona 27 Abril 1892.—Lo Director de Lo TEATRO CATALA y Secretari del Jurat, MARIANO ESCRIBU y FORTUUY.

Soluciones á las cavilaciones del n.º 74

Conversa: *Pastanaga*.

Xarada: *Paco, copa*.

Xarada-carta: *Tamarit*.

Problema: $496 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ (512)

$528 - 4 - 4 - 4 - 4 - 4$ (512)

$2 \times 4 \times 4 \times 4 \times 4 \times 4$ (512)

$131072 / 4 / 4 / 4 / 4 / 4$ (512)

Las han endevinat los Srs. Anton Ribas, C. Barrera, J. Manubens; J. Serra, R. Ferriol, C. Nas de llovo y Ultratumba que si endevinan y envian las d'avuy, tindrán com á premi entrada y localitat per anar al Liceo en funció de'n Tarnagno.

Cavilaciones

GEROGLIFICHS

100 E

doble K INRI

carta NAS

ou ou

4 PERE PA 1

Esperansa

Q. A. DE PALLA.

1892

I I F

ABIVA

ndkp

x

Excelsior

JOSEPH SERRA.

20 céntims de pesseta

O T

octau de cana

O L T I

$19 + X + 11 + LX K$

Pará

P RON

oliva

L

cops cops cops

kops kops

SIMON DEL OMBRA.

Correspondencia particular

Ramón Sala: es molt l'arch.—F. M. (Palamós): mil felicitacions per l'accésit obtingut per sa poesia *La sardana* en lo Certamen de «La Joventut catòlica».—J. Casanyas: está bé; que li probi l'anar á fora.—Santiago Baró (Girona): es massa extensa. Envio al Sr. Dedéu.—J. Pahissa: ara vé l'estiu y no l'ivern.—J. M. Llebaria: no 'ns plau.—J. Bordes: ja 'ns ocuparem de lo de vostè y contestarem dijous.—J. M. Feliu: son molt fàcils y 'ls endevinaires ne saben massa.—F. Torres: ghónt va, home!—J. Serra: se li envia á la plassa de la Llibertat, 10. Si no ho te, veji á correus.—A. Xalabarder (veji Feliu).—M. Gaspar y X i: s'ha quedat á mitj camí.—J. Manubens; té raho.—R. S. M.; las hauriam de fer de nou.—J. Casas; (Cornellá): antes d'estar malalt l'Administrador ja li portaban y ara que está bo també li portaran.—Nas de Kiosko; no creyém que 'n tingan de nas los Kioskos; pero 'l que vostè s'ho diga no es obsiacle pera que fassi bonas cavilacions.—Noy Ros; queda fet lo traspás; gracias del cuidado.

PUJOL Y SOLÉ, IMPRESORES, TALLERS, 45.

PERRUCAS Y POSTISSOS
DE TOTA CLASSE
PERA TEATROS

Gran Saló
pera afeitar, tallar y rissar cabells

EN LA
PERRUQUERIA DE
Vicens García

Conde del Asalto, 6. pral. - Casa establerta desde 1840

Construcció de Teatros

SERVEY COMPLERT Y BÓ
pera guardarropias

Pera informes y detalls, dirigir-se al
fuster del carrer d' Estruch, 11
BARCELONA

Peluquería Artística

Saló pera afeitar, rissar y tallar lo cabell

DE
LLUIS ANGLADA

Gran assortit de perrucas
y tota classe de postissos per' artistas
de teatro

Rambla del Centro, 7, ent.º
BARCELONA

CONTRACTAS PERA ARTISTAS

ARXIU LIRICH-DRAMÁTICH
DE
Bonnin germans

Copisteria de vers y música

Servey á tots los punts d' Espanya

PREUS ECONOMICHS

Carrer del Vidre, 2, 4.ª tocant al de Fernando VII
BARCELONA

Despaig cada dia, fins á las 9 del vespre

AGENCIA DE TEATROS

FABRICACIÓ DE
Llunas Assogadas

PERA MIRALLS

de Ortega y Badia

Depòsit de cristalls—aldosas

Baldosetas, etc., etc.

Teléfono núm. 1397

Carrer de la Condesa de Sobrediel, 3

BARCELONA

Pianos Alemanys
LOS MILLORS Y MES BARATOS DEL MON

FABRICATS PER

Paul Werner's

Bon sonido y construcció elegant.

Se ven al contat y á plassos

N. AGUSTÍ

Muntaner, 17, ent.º 1.ª - BARCELONA

NOVAS ESTUFAS AMERICANAS

DE ELEGANT CONSTRUCCIÓ

Ab ellas s' obté foch continuo sens molestia
y s' consegueix posarlas á tota temperatura

Unich representant en Espanya

NICOLAU AGUSTÍ

Muntaner, 17, ent.º 1.ª - BARCELONA.

TRENCADURAS

Se curan aviat y radicalment ab lo Braguer mecánich
regulador inventat per l' especialista Sr. Palau. Recoma-
nat per tots los metjes eminents y premiat en la última
Exposició de Barcelona, Té concedit Real privilegi.

Carrer Ample, 12 y 14, al costat de la Iglesia de la
Mercé.

Consultori ortopé ich de 8 á 1 y de 3 á 8

Carme, 33

Máquinas de
cusir, máqui-
nas de fer mitja

SANTASUSANA

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota classe de máquinas — Se ven á plassos y al comptat

Carrer del Carme, 33 - BARCELONA

Aparatos pera
pendre dultxas.

Carme, 33

Máquinas pera fer mitja

Las mellors del món

S' hi fan mitjas, mitjons, camisetas de punt d' agulla igual que á la má, comensa-
das y acabadas á la mateixa máquina, proporcionant la mellor manera de gua-
nyarse la vida á casa. — Se ven á plassos y al contat. — Exportació á qualsevol
població. — S' ensenya de franch á treballarhi.

N. Agustí Manyosa. — Regomir, 25 y 27, botiga

CONCORDIA